

Week-Nieuwsbrief 5, 23 - 30 april 2020

Bericht van de redactie

Langzamerhand lijken diverse coronamaatregelen wat te worden verlicht. Maar evenementen zijn tot zeker september afgelast. Ook de viering van de verjaardag van koning Willem-Alexander krijgt door de coronacrisis een heel ander karakter. Geen Koningssspelen, vrijmarkten en massaal bezochte concerten in de open lucht, geen Koningsdag maar Woningdag. De Oranjesbond heeft een brainstorm gehouden onder de leden en daar is een alternatief programma uitgekomen: <https://www.koningsdagthuis.nl/>

Maandag 27 april start om 9.45 uur met het luiden van de klokken door het hele land. Dit wordt gevolgd door het samen zingen van het Wilhelmus, vanaf deuropeningen en balkons, begeleid door het Koninklijk Concertgebouworkest op de televisie. Om 10.10 uur wordt dit vervolgd met een speciaal NOS-programma, met een terugblik op voorgaande Koningsdagen. Om 12.00 uur luidt de bel voor de digitale kleedjesmarkt, een vrijmarkt op internet: Kinderen zijn van harte uitgenodigd om een digitale brief aan de koning te sturen, waarin ze naast een felicitatie ook vertellen wat de coronacrisis met hen doet. De brieven worden gebundeld en 's middags aan de koning aangeboden. De dag wordt om 16.00 uur afgesloten met een thuistoost op de 53e verjaardag van de koning.

Zou het nu niet leuk zijn, als bij ons de kinderen, van de kleintjes in de kelder tot de grotere in de pizza-kring, hun ervaringen op de digitale kleedjesmarkt met ons delen? We zijn benieuwd !

De Redactie

Bericht van de kerkenraad

niet zoveel zin om het blad te laten verschijnen.

Deze keer dit rubriekje in de nieuwsbrief, omdat Op de Hoogte in mei niet verschijnt – er zijn immers geen activiteiten, dus het heeft

Het meest urgente punt momenteel is de AV, die op 10 mei zou worden gehouden. Daarin moeten de jaarstukken worden goedgekeurd en de kerkenraad decharge voor het gevoerde beleid worden verleend. Officieel moet dat voor 1 juli gebeuren.

De komende week verwachten wij vanuit de CoZa nadere mededelingen in dezen. Wij zijn natuurlijk niet de enige gemeente, die de AV heeft moeten annuleren. Zodra er meer duidelijk is, stellen we u van dit besluit op de hoogte.

Andere zaken lopen gewoon door: de voor de AV benodigde stukken zijn gereed, zaken omtrent verzekering lopen door en aan het nieuwe programma voor Uytendogaert wordt hard gewerkt, af en toe vinden kringen via digitale communicatie middelen plaats.

Ik hoop, dat iedereen goed door deze tijd heen komt, zowel fysiek, maar zeker ook mentaal en psychisch, factoren die zeker niet moeten worden onderschat.

Madzy van der Kooij
Secretaris van de kerkenraad.

Leven

is mensen en dingen
omhelzen
en weer loslaten
om ze te laten groeien en bloeien
voor Gods aanschijn.

Leven

is dankbaar zijn
voor het licht en de liefde
voor de warmte en de tederheid
in mensen en dingen
zomaar gegeven.

Leven

is alles laten zijn
en zien als een gave van God.
Niets en niemand bezitten
en juichen om elke ster
die uit de hemel valt.

Phil Bosman

(met dank aan Ninon Vercoutre)

Kerkdiensten komende weken:

De landelijke broederschap biedt kerkdiensten aan ter vervanging van de lokale kerkdiensten die afgelast zijn in verband met de coronacrisis. Deze zijn wekelijks vanaf zondag te bekijken op het [YouTube kanaal](#).

Zondag 26 april, **ds Jan Berkvens** vanuit Hoorn i.s.m. jongerengemeente Arminius.
Zondag 3 mei, **ds Reinhold Philipp** vanuit Den Haag

Collecte tweede kwartaal

De collecte is het tweede kwartaal bestemd voor Colorful Chances

Wij rekenen op uw gulle bijdrage voor dit mooie doel.

U kunt uw donatie overmaken naar de rekening: NL 93 INGB 0000 0063 97 van de kerk onder vermelding van: collecte Colorful Chances.

Onze hartelijke dank!

De diaconale commissie

Ons pastoraal team staat voor u klaar.

U kunt hen bereiken op:

Ds Antje van der Hoek: telefoon: 0252-211204,
e-mail: hoekpred.remodenhaag@gmail.com

Ds Reinhold Philipp Telefoon: 070-3878732,
e-mail: reinholdphilipp@freedom.nl

Mens uit aarde

Alweer geruime tijd geleden redigeerden mijn voorgangster in deze gemeente, Claartje Slootmans, en ik een boekje met reflecties op de relatie tussen natuur en geloof.

We deden dat naar aanleiding van een strofe in de remonstrantse

geloofsbelijdenis uit 2006 waarin het gaat om 'wakkerheid en verbondenheid met al wat leeft'. Er waren daarin bijdragen over Albert Schweitzer met zijn oproep tot 'eerbied voor het leven'. En er was er onder meer aandacht voor de spiritualiteit van Franciscus van Assisi, Dag Hammarskjöld en Ida Gerhardt. Ik moest er aan denken nu we in deze Coronatijden weer zo nadrukkelijk bij deze thematiek worden bepaald. Deze crisis kan immers moeilijk los gezien worden van onze ontwrichte omgang met de aarde. In de media wordt dit geluid dezer dagen vertolkt door de primatologe Jane Goodall. Bekend van haar onderzoek naar chimpansees, wijt ze de opkomst van pandemieën als Corona aan onze respectloze omgang met de natuur en de dieren. Prinses Irene zit op een vergelijkbare lijn. 'We zijn de basis van ons bestaan, de natuur, kwijtgeraakt en daarmee een deel van onszelf' zei zij onlangs in een interview in 'Trouw'. Waar zij in het verleden hierom nogal eens meewarig werd aangekeken, krijgt zij nu ruim baan haar gedachten hierover te delen.

Dit alles gaf mij de afgelopen tijd veel stof tot nadenken. Het leidde mij opnieuw terug naar het begin van de bijbel, het scheppingsverhaal uit Genesis. Laten we er nog eens naar kijken. In de eerste drie hoofdstukken gaat het er om het ontstaan van de kosmos. Vanuit een soort helicopterpositie zijn we getuige van het ontstaan van het heelal: de scheiding van licht en duisternis, van hemel en aarde, land en water, het ontstaan van alle levende wezens, vee, vogels, wilde dieren. Vervolgens wordt er, vanuit die helicopterview, ingezoomd op één detail: op de mens, die op die aarde z'n weg moet vinden. 'Toen', zo staat daar, 'maakte God, de Heer, de mens. Hij vormde hem uit stof, uit aarde, en blies hem levensadem in de neus. Zo werd de mens een levend wezen' (Gen. 2:7). Na de schepping van al het andere, schiep God tenslotte ook de mens: uit stof van de aarde. Dát is ook de bestemming waarnaar hij of zij aan het einde van zijn of haar bestaan zal terugkeren. U herkent vast wel de bekende, traditionele woorden, uitgesproken aan menig graf: 'Want stof ben je en tot stof zul je terugkeren' (Gen 3:19). De verwantschap komt ook tot uitdrukking in de woorden die hier worden gebruikt. Er is een etymologisch verband tussen de hebreeuwse woorden adam (mens) en adamah (aarde). De aarde is de moederschoot waaruit we zijn voortgekomen en waarnaar we eens weer zullen terugkeren. Zo bezien is het, zoals Trees van Montfort naar voren brengt in haar 'Groene Theologie' (2019), eigenlijk wonderlijk dat men bij de uitleg van deze eerste hoofdstukken altijd zo is uitgegaan van de mens als centrum, hoogtepunt, kroon van de schepping. Het scheppingsverhaal laat vooral zien dat die mens maar een klein radertje is in het geheel van de kosmos.

In dit verband getuigt het van een vreemd soort ironie dat we nu al meerdere weken thuis vast zitten, in wat je een verplichte 'sabbatsperiode' zou kunnen noemen. Een periode waarin we gedwongen zijn ons werk- en andere bezigheden voorlopig te staken. Eén van de motieven van die sabbat, die 'ophouddag' is immers om je te verheugen over het goede van de schepping en te bezinnen op je rol en taak daarin. Zo ervaar ik deze dagen als een dringend appèl hierbij stil te staan. Te mijmeren over het gegeven dat ook ik zo'n uit stof gevormd wezentje ben, een mens uit aarde, en wat dit nu eigenlijk betekent voor mijn doen, mijn laten, mijn, zoals ik al langer beseft, natuurlijk veel te grote ecologische voetafdruk.

Ik besluit met woorden van de priester uit de recent verschenen dichtbundel 'Broze Aarde' van de Zuid-Afrikaanse dichteres Antjie Krog. Het volgt de structuur van de rooms-katholieke hoogmis (inclusief Dies Irae, de Dag van de Wraak) en is zowel prachtige confronterende poëzie als een krachtige stellingname:

'Ga heen in vrede en verheerlijk de Broosheid van het Leven
Ga heen en verkondig de hymne van Water,
het rentmeesterschap over de Aarde en alles wat daarin, daarop en daaruit duurzaam bestaat.
Ga heen, word Verzorgers van de Aarde en tors het Juk van kostbaarheid. Amen'

Ds Antje van der Hoek

Manna voor onderweg 3

Er zijn twee boeken over God: de bijbel en de natuur. Aldus eeuwen geleden Thomas van Aquino. Destijds gaf dat flinke steun aan de ontwikkeling van wetenschappelijk onderzoek van die natuur.

Uiteindelijk blijkt de natuur dan – uiteraard - verschillende kanten te hebben. Ook het corona-virus is deel van die natuur. Een onderdeel waar wij – sommigen onzer - als mensen onhandig mee zijn omgegaan. De globalisering deed de rest. We hebben de natuur even niet zo zorgvuldig gelezen. Het 'onderscheiden der geesten' was hier nog niet doorgedrongen, het onderscheid tussen wat levensbevorderlijk is en levensbedreigend. Is ook moeilijk. Vergt méér dan wetenschap, het vraagt ook visie. Misschien zelfs een visioen.

Hoe moet je de natuur dan lezen? Herman Wijffels gaf daar in een interview ooit een beschrijving van⁽¹⁾ :

De laatste jaren ben ik meer de eenheid van alle leven gaan beseffen. Een eenheid waar ik zelf ook deel aan heb en deel van uitmaak..... Er zijn momenten in het leven waarop die eenheid zich plotseling manifesteert. Toen ik zeven, acht jaar was....., had ik zo'n ervaring die me altijd is bijgebleven. Een soort kosmische ervaring bij het luisteren naar het

kwinkeleren van de leeuweriken. Zo'n zelfde ervaring overkwam me twee jaar geleden in Afrika te midden van een overweldigende natuur.

In deze merkwaardige tijd kunnen de meesten van ons in hun achtertuin of vanaf hun balkon naar de vogels luisteren. En naar de rust. En zich zo openstellen voor hetgeen sinds mensenheugenis in die stilte en in de natuur verbórgen ligt.

Dat zal niet altijd lukken. Dat geeft ook niet. Het manna dat we in de woestijn vinden is maar goed voor één dag. Behalve, zoals beschreven Exodus 16, op vrijdag: dan is het ook op de tweede dag, op de sabbat, nog te eten. Zó belangrijk is rust en stilte, zelfs in de woestijn. De grootste drukte dragen we immers ín ons? Daarom is het ook zo lastig om de natuur – of de bijbel – goed te lezen.

Geleerden lijken overigens nauwelijks te weten wat 'manna' betekent, waarschijnlijk zoiets als 'wat is dat?'. Goede uitgangsvraag voor de wetenschap. Maar ook goed om ons open te stellen voor die andere dimensie, die andere kant van ons bestaan: ongrijpbaar, onbekend. Soms overvalt die onbekende ons.

Bram Rutgers van der Loeff

[1] In 'De enige uitweg is de weg naar binnen', interview met Herman Wijffels, 'Inspiratie, Ondernemers over levensbeschouwing en ondernemerschap' (2005) (aanwezig in de bibliotheek Remonstrantica Hagana)

Waarin een kleine kerk groot kan zijn!

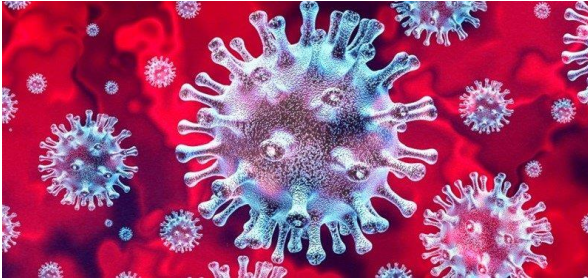
Nu we zelf niet naar de kerk mogen, kijken veel vast naar de landelijk uitgezonden diensten. Ik ben in ieder geval aangenaam verrast door de diversiteit: strakke dienst, sober, met meer schwung, wel toga, geen toga – ook bij degenen, die wel altijd een toga dragen, ontbreekt deze soms! – wel kleuren van het kerkelijk jaar, of juist niet. Latijnse, Nederlandse, Duitse of Engelse muziek in allerlei stijlen. Kortom een enorme verscheidenheid in onze kleine kerk.

Naast de afwisseling van predikanten – sommigen komen tenslotte nooit in Den Haag als gast op de kansel – is het ook leuk om een kijkje te nemen in andere kerken. Als Hagenaar kom je nu eenmaal niet zo snel in de kerk van Groningen of op de campus van Eindhoven, vanwaar uit ook een dienst werd uitgezonden.

En wie bij voorkeur naar onze eigen dominees luistert: op 3 mei is ds Philipp te zien en op 31 mei is via onze website ds van der Hoek te horen.

Madzy van der Kooij

Coronababbel vanuit Remo-bubbel-

.....Ik geloof dat we allemaal een beetje gaan wennen aan de anderhalvemeter-samenleving. Vandaag wil ik het hebben over kwaliteit van leven. In de jaren '80

was ik predikant in Bronovo. Ik had belangstelling vanuit mijn vak als geestelijk verzorger voor het begrip QUALY, dat uit Amerika kwam overgewaaid. Het betekende een meetinstrument voor 'kwaliteit van leven'. Vanzelfsprekend kwam daar veel bij kijken:

- Leeftijd
- gezinssituatie
- Prognose van kwaal
- Status van kwaal
- Ziektegeschiedenis
- Levensgeschiedenis
- Economische situatie
- Sociale situatie

Ik maakte in die jaren een beetje studie van het begrip 'kwaliteit van leven', omdat ik in het ziekenhuis (en ook in het verpleeghuis) tegen vragen aanliep. Toen ik eind jaren '90 weer in een ziekenhuis kwam te werken, viel mij op hoeveel er (meestal ten goede) veranderd was. Er was wetgeving gekomen die de patiënt meer ruimte gaf om mee te praten over belangrijke medische beslissingen. Ook de medewerkers in de zorg kregen meer inspraak. Wij als gv-ers konden onze bevindingen noteren in de map die aan het bed hing.

In deze corona-tijd speelt het begrip kwaliteit-van-leven zijn eigen rol. Je kon dat zien toen het over 'triage' ging, waarbij IC-artsen eventueel zouden moeten beslissen wie er wel opgenomen werd en wie niet.

Gelukkig heeft het zover niet hoeven te komen...

Voor mij als zeer autonome, chronische, oudere patiënt betekende de uitleg over de toepassing van triage een bevestiging van mijn eigen levenskeuzes. Sinds mijn 50e heb ik een euthanasieverklaring; als grens geef ik in die verklaring aan, dat ik, als ik niet meer kan uitleggen hoe ik verzorgd wil worden, geholpen wil worden. Ik heb daarmee zowel dementie als lichamelijke achteruitgang te pakken.

Natuurlijk weet ik al lang, dat alleen een euthanasie-papiertje niet genoeg is. Het allerbelangrijkste is je relatie met je huisarts. (Ik ben om die reden een keer van arts veranderd)

Verder moet je beseffen dat het geen 'u vraagt en wij draaien' is!

Er moet een weg afgelegd worden met een scen-arts en dat kost tijd.

En je moet met je naasten open kaart spelen, wat lang niet altijd gemakkelijk is...

.....Het is heel merkwaardig: mijn kwaliteit-van-leven stijgt juist in deze corona-tijd. De particuliere thuiszorgers komen 4x per week trouw, mijn mantelzorger heeft meer tijd voor mij en al mijn hulpmiddelen (electrische rolstoel, elektrische statafel, huislift, badlift, spuit-wc, verpleegbed, elektrische deuropeners) doen het gewoon!

Bovendien bof ik dat mijn broer en schoonzusje in Scheveningen vast zijn komen te zitten en niet naar huis in Zwitserland gaan. Omdat mijn broer in deze tijd niet kan voetballen, loopt hij elke dag naar mij teneinde mijn voeten en schouders los te maken. (Dat heeft hij van jongs af aan geleerd)

Ik ga beslist vooruit, wat mijn gezondheid betreft. Uit de krant maak ik op dat het tegendeel vaak het geval is.

Vergeleken bij vorig jaar hebben, van de werkenden in de zorg, 40% méér zich ziek gemeld. Daardoor wordt er minder thuiszorg gegeven. Fysiotherapeuten komen ook niet meer langs. De eenzaamheidsproblematiek wordt hierdoor groter...De kloof tussen rijk en arm en tussen uitgekookt en niet-oplettend wordt door dit alles alleen maar groter. Ik hoop dat wij hiervan leren en na de crisis maatregelen nemen...

Helaas is het maar al te waar, dat de kloof tussen rijk en arm en tussen slim en dom steeds groter wordt. Toen de coronacrisis begon, ontstonden er veel prachtige initiatieven om met z'n allen de last te dragen. Nu wij te horen hebben gekregen wat er wellicht aan soepeler regelingen open gaat, hoor ik al weer geluiden dat de saamhorigheid afneemt... Laten we toch onze waarden beschermen...!

Margreet Jonkers